

ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ НАДАННЯ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ НА ОСНОВІ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА

Система освіти в Україні перебуває в процесі активного розвитку та перебудови її основних засад. Спостерігається поступова зміна базових підходів до надання освітніх послуг всіх рівнів; орієнція якості одо-бутої освіти та сформованих компетентностей; розвиток тісних взаємовідносин між державними органами, закладами освіти науково-педагогічними працівниками та основними споживачами освітніх послуг (школярами, студентами, здобувачами, їх батьками та іншими суб'єктами); нормативно-правових засад функціонування освітньої системи. Крім того, змінна увага приділяється формуванню мережі соціальних закладів, розробленню інструментів оцінки й контролю якості освітніх послуг (роль цих функцій постійно підвищується), все це потребує ширшої взаємодії державних органів влади, зокрема Міністерства освіти та науки України, інститутів громадянського суспільства та соціально-відповідального бізнесу як соціальних партнерів у сфері освіти. За таких умов особливо актуальною питанням можливість побудови партнерських відносин з метою підвищення якості освіти всіх рівнів.

В світі сформувалась тенденція нов'язанн з рухом до нової якості вищої освіти, що знаходить відображення в зростанні комплексного, системного, міждисциплінарного і інтегрального характеру вимог до рівня підготовки випускників, зокрема вищої школи, для виконання ними як професійних так і соціальних ролей в суспільстві. Вже тривалий період часу в сучасній Європі проблема якості вищої освіти сприймається як об'єкт суспільного єднання і консолідації різних національних освітніх систем. Вона була й є предметом постійних наукових та громадських дискусій. На шляху розв'язання цієї проблеми Парламентська Асамблея Ради Європи ще в 1990 році ухвалила резолюцію "Про порівняльну оцінку освіти" [1], в якій відведено особливу роль Організації економічного співробітництва та розвитку (OECD) й Міжнародній асоціації з оцінювання досягнень в освіті (IEA) для збору даних про освіту та порівняння цих показників на міжнародному рівні, об'єднанні зусиль щодо змін в освітніх послугах. Їх спільна діяльність дозволила ввести порівняльні показники та гуманітарні характеристики оцінювання якості освіти.

Сьогоднішня даєть нові умови надання освітніх послуг, що вимагає переходити в практичну площину застосування напрацьованих результатів з розвитку максимальні підвищення якості освіти і управління цим процесом.

Для підвищення якості освітніх послуг в передових країнах світу запропонована нова концепція, яка включає систему безперервної освіти протягом життя (life-

long education). Вона спрямає оптимізацію професійно-кваліфікаційної структури робочої сили та підвищення рівня її конкурентоспроможності. Навчання протягом життя передбачає зростаючі інвестиції у людей і знання, набуття основних знань, включаючи цифрову грамотність і розширення можливості для інноваційної, більш гнучкої форми навчання. Мета впровадження та використання системи навчання протягом життя полягає в тому, щоб забезпечити людей будь-якого віку рівнем і якірними доступом до якісного навчання.

Безперервна освіта охоплює все цілеспрямоване навчання, формальне та неформальне, з метою розширення знань, поліпшення знань і компетентностей. Рада Європи затвердила навчання протягом життя як один з основних компонентів європейської соціальної моделі. Таке навчання не обмежується лише сферою освіти, а включає питання у сферах зайнятості й соціального забезпечення, економічного зростання і конкурентоспроможності на ринку праці окремих осіб, рівня в цілому та підвищення рівня конкурентоспроможності країни, яка володіє освітніми трудовими ресурсами.

Для досягнення цієї мети в Україні необхідно забезпечити належні інвестиції у систему вищої освіти і підвищення кваліфікації, а також домогтися прискорення прогресу у вирішенні фундаментального завдання модернізації національної системи освіти, щоб кожен громадянин міг отримувати нові знання, необхідні навчання та компетентні в процесі навчання впродовж життя.

В Україні вже не один рік впроваджуються заходи щодо адаптації національної системи із забезпечення якості до стандартів і рекомендацій для забезпечення якості в єдиному просторі вищої освіти.

4 березня 2008 року в Брюсселі (Бельгія) Україна стала повноправним урядовим членом Європейського реєстру забезпечення якості (EQAR). З метою співробітництва, визначення досвіду Європейської мережі забезпечення якості (ENQA) в Україні Міністерством освіти та науки України створено спеціалізований відділ, крім того функціонує незалежна держава інспекція.

Національна система забезпечення якості реалізується через системи ліцензування і акредитації. Зовнішня система забезпечення якості охоплює всі заклади вищої освіти (ЗВО) України і поширюється на діючі в Україні філії іноземних навчальних закладів. Розроблено та частково реалізується план з покращення й адаптації національної системи забезпечення якості вищої освіти, відповідно до стандартів та норм ENQA [2] щодо:

внутрішнього забезпечення якості у ЗВО;
зовнішнього забезпечення якості вищої освіти;
забезпечення якості у діяльності агентств/установ із зовнішнього забезпечення якості.

Реалізація цього плану відбувається дуже повільно. В Україні тільки формується система моніторингу і визначення рейтингу ЗВО за міжнародними показниками, водночас існуюча національна система моніторингу і визначення рейтингу ЗВО з метою прийняття управлінських рішень не є достатньо прозорою. Відоміша система інформування суспільства про результати акредитації ще не запровадила належним чином, робляться спроби залучення студентів до участі в оцінюванні якості вищої освіти.

Нагальна потреба ліквідувати недоліки вищої школи вимагає концептуального удосконалення освіти і професійної підготовки шляхом:

формування в суспільстві ставлення до людини як мети, а не засобу соціального прогресу, яка базується на концепції гармонійного розвитку людини і сприятиме активізації людського капіталу через систему вищої освіти і професійної підготовки;

реформування системи вищої освіти і професійної підготовки для забезпечення якості фізичної, яка передбачає глибоку професійну компетентність і соціальну відповідальність при вирішенні завдань індузов-технічного прогресу, соціального і культурного розвитку тощо.

Таким засобом та інструментом розвитку та підвищення якості надання освітніх послуг є можливості формування соціального партнерства з метою формування компетентностей фізичної, які є актуальними ринком.

Само соціальне партнерство в вищій освіті – це особливий тип взаємодії навчальних закладів із суб'єктами й інститутами ринку праці, державними й місцевими органами влади, громадськими організаціями, якісною на максимальне узгодження й реалізацію інтересів усіх учасників цього процесу [3].

Серед шляхів встановлення та засобів організації соціального партнерства:

проведення заходів індузов-практичного та теоретичного спрямування з роботодавцями та представниками органів державної влади, навчальних закладів освіти (конференції, круглі столи, тренінги, майстер-класи);

реалізація спільних програм у сфері молодіжної політики (працевлаштування, соціальної та правової захист, дозвілля);

реалізація міжнародного співробітництва (волонтерські програми, стажування, навчання студентів і здобувачів та професорсько-викладацького складу);

проведення заходів профорієнтаційного спрямування (для відкритих джерел, виділіти мобільні профорієнтаційні групи, літні та зимові школи, дві клас'ери тощо) та інші.

Таким чином, можна виділити широке коло можливих учасників і форм соціально-партнерських відносин, які відносяться до різних рівнів.

Сприязненість на реалізацію інтересів партнерів докорізно відомітиє систему відносин соціального партнерства в умовах ринкової економіки. Саме інтерес до взаємодії повинні відчувати й роботодавці, і професіонали, і владині структури, щоб їх взаємодія із вищою школою набула партнерського характеру. В основі інтересів роботодавців завжди лежить економічний інтерес [4]. Допомогти сприяти реалізації цього інтересу можуть самі університети, які володіють реальним потенціалом, що здатний зацікавити роботодавця. Таким потенціалом є майбутній професійно мобільний кваліфікаційний та компетентний працівник – випускник ЗВО, попит на якого на ринку праці постійно зростає.

Формування системи соціального партнерства в сучасних соціально-економічних умовах – досить тривалий і складний процес, що залежить від цілого ряду суб'єктивних і об'єктивних чинників (стану економіки, соціального забезпечення та рівня соціальної інтегрованості, готовності долучитися до цього органів державної влади, реальних кроків та волі керівників ЗВО та інших закладів освіти). Результативність і ефективність роботи навчального закладу з партнерами визначається рівнем реалізації власних інтересів, які полягають, в першу чергу, у підготовці компетентних мобільних кваліфікованих випускників і опіюються за ступенем виконання своєї основної соціальної функції. ЗВО орієнтується на задоволення потреб ринку праці, конкретних запитів роботодавців. За таких умов партнерські відносини стають інструментом розв'язання економічних проблем суспільства. Це означає, що проєктуючи зміст вищої освіти, мають бути враховані інтереси виробництва та ринку праці. Звідси виникає необхідність поєднання потреб економіки та всіх рівнів освіти. Тому все більш актуальною стає безперервна освіта, зокрема в формі соціального партнерства.

Список літератури

- [1] "Про порівняльну освіту: рекомендації 1137 (1990) Ради Європи", Бюлетень бюро інформації Ради Європи в Україні, с. 66-67, 2002.
- [2] Strategic Plan 2021-2025 [Online]. Available: <https://enqa.eu/index.php/about-enqa/strategic-plan-2021-2025/> Accessed on: May 19, 2020.
- [3] Н. Ромашова та ін., *Соціальне партнерство*. Київ, Україна: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017.
- [4] G. Giridienė, "Public Sector's Subsidies to Business – Suitability Valuation of Labor Market Support Measures", *Entrepreneurship and Sustainability*, Issues 1(1), p. 37-44, 2013.